herpy

AGAMY

Green Pricklenape

Acanthosaura capra

Acanthosaura capra to zielona agama leśna z grzebieniem długich kolców na karku i cierniem za każdym okiem, pochodząca z wilgotnych lasów południowego Wietnamu i wschodniej Kambodży. Osiąga 25-32 cm, żyje na drzewach i wymaga wysokiego, wilgotnego i stosunkowo chłodnego terrarium, w którym powietrze nigdy nie nagrzewa się powyżej 29 °C.

Rodzina: Agamidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**25-32 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**100 × 50 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**70-90%**
Woda	**Część wodna**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**6-15 jaj**
Inkubacja	**110-180 dni** przy 25-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Bliski zagrożenia (NT)**

O gatunku

Acanthosaura capra to smukła agama leśna o bocznie spłaszczonym ciele i długim, cienkim ogonie, który stanowi ponad połowę długości. Barwa podstawowa jest zielona do oliwkowozielonej z brązowym wzorem, który rozmywa sylwetkę na tle kory i liści. Kolor zmienia się w zależności od nastroju, temperatury i światła, a w stresie lub nocą zwierzę robi się brązowe. Wzdłuż karku biegnie grzebień długich, ostrych łusek, oddzielony od niższego grzebienia grzbietowego, a za każdym okiem znajduje się wyraźny cierń. Masywne kolce karkowe i grzbietowe odróżniają ten gatunek od blisko spokrewnionej *A. coronata*.

Dorosłe osobniki osiągają 25-32 cm długości łącznie z ogonem, a samica jest nieco większa od samca. Samiec jest smuklejszy, ma grubszą nasadę ogona i żółtawy worek gardłowy, który pokazuje tylko wtedy, gdy grozi. Gatunek opisał w 1861 roku Albert Günther. Nazwa pochodzi prawdopodobnie od łacińskiego *capra*, koza, od kolców przypominających rogi.

Gatunki z tego rodzaju trudno oznaczyć, a kilka z nich sprzedaje się pod tą samą nazwą handlową, m.in. *A. lepidogaster*, *A. crucigera* i *A. armata*. Dlatego sprawdź, jaki gatunek masz, zanim dostosujesz hodowlę do jakiegoś poradnika. Gatunek dobrze się czuje w niższych temperaturach niż większość agam spotykanych w handlu i to właśnie tu najczęściej popełnia

się błędy.

Jest aktywny w dzień i spokojny. Może się oswoić i brać pokarm z palców, ale nie jest to zwierzę do codziennego brania na ręce. Osobniki odłowione z natury są często zestresowane i silnie zarobaczone; zwierzęta z hodowli są zdecydowanie lepszym wyborem.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Acanthosaura capra występuje w południowym Wietnamie i wschodniej Kambodży. W Wietnamie znana jest m.in. z prowincji Dong Nai, Khanh Hoa i Lam Dong, a w Kambodży z prowincji Mondolkiri. Park Narodowy Cat Tien i rezerwat przyrody Hon Ba to znane stanowiska.

Doniesienia z Laosu są prawdopodobnie błędne. Gatunek ma status bliskiego zagrożenia (NT), ponieważ lasy w tym regionie są wycinane pod plantacje kauczuku, manioku i kawy.

> **Naturalny zasięg:** Kambodża i Wietnam.

ŚRODOWISKO

Acanthosaura capra żyje w gęstym, wilgotnym lesie tropikalnym, często w pobliżu cieków wodnych. Jest aktywna w dzień i spędza większość czasu na drzewach, chętnie w zacienionej strefie tuż pod koronami. Siedzi tam długo pionowo na pniu, dobrze zamaskowana na tle kory i liści, i nie szuka ani bezpośredniego słońca, ani deszczu. Schodzi też na ziemię, by łowić dżdżownice i owady, i chętnie wchodzi do płynącej wody, by pić i się kąpać.

Lasy są zacienione i wilgotne, o umiarkowanych temperaturach, a zwierzę wygrzewa się tylko trochę. Gdy zostanie zauważone, ucieka lub przemyka na drugą stronę pnia; dopiero zapędzone w kąt otwiera pysk i rozkłada worek gardłowy.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 100 × 50 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość). Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, bo gatunek korzysta z pionowych powierzchni. Para albo samiec z dwiema samicami potrzebują znacznie więcej miejsca, najlepiej 140 × 70 × 170 cm. Siatkowa pokrywa i duże powierzchnie wentylacyjne zapewniają wymianę powietrza niezbędną przy wysokiej wilgotności.

Urządź terrarium z wieloma pionowymi i ukośnymi gałęziami i pniami, co najmniej tak grubymi jak ciało zwierzęcia, płytami korka lub kory na tylnej ścianie oraz gęstymi, żywymi roślinami, takimi jak fikus, epipremnum i dracena, które dają schronienie i zatrzymują krople. Pozostaw wolne miejsce pod lampą grzewczą. Do picia i kąpieli służy płytka część wodna lub duża, płaska miska z wodą, najlepiej z małym wodospadem lub kapaniem. Woda może mieć najwyżej 10-15 cm głębokości, żeby zwierzę się nie utopiło, i należy ją wymieniać lub filtrować, aby była czysta.

Podłoże to zatrzymująca wilgoć mieszanka ziemi leśnej, włókna kokosowego i odrobiny piasku na warstwie drenażowej z keramzytu i włókninie, tak aby na dnie nie stała woda. Musi mieć co najmniej 15-20 cm głębokości, żeby samica mogła kopać i składać jaja. Prosionki i skoczogonki w podłożu pomagają utrzymać je w czystości. Usuwaj odchody codziennie.

Dwa samce nie mogą mieszkać razem, bo są terytorialne. Zapewnij dużo kryjówek w roślinności, żeby zwierzęta mogły się sobie schodzić z drogi.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Acanthosaura capra źle znosi ciepło. Powietrze w terrarium powinno mieć w dzień 22-27 °C i nigdy nie może przekroczyć 29 °C. Jeśli przez dłuższy czas jest cieplej, istnieje ryzyko udaru cieplnego, stresu i odwodnienia. Dlatego ustaw terrarium z dala od bezpośredniego słońca i dopilnuj, żeby lampy nie nagrzewały całego terrarium.

Wystarczy małe miejsce do wygrzewania o temperaturze 30-32 °C wysoko w jednym końcu. Gatunek wygrzewa się tylko trochę, a najważniejsza jest równa, umiarkowana temperatura, która lekko spada od góry ku dołowi. Używaj słabej lampy grzewczej i mierz cyfrowymi termometrami zarówno przy miejscu do wygrzewania, jak i nisko w terrarium. Nocą temperatura powinna spadać do 18-22 °C; nocne ochłodzenie jest dla zwierzęcia ważne.

W upalne lato sam pokój może sprawić, że terrarium będzie zbyt ciepłe. Przenieś je wtedy do chłodniejszego pomieszczenia, użyj wentylatora albo całkiem wyłącz ogrzewanie.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-80 % w dzień i około 90 % lub więcej w nocy. Zraszaj terrarium obficie miękką wodą 2-3 razy dziennie, tak aby na roślinach i ścianach wisiały krople. System zraszający z timerem utrzymuje stabilny poziom, a nocą nawilżacz może podnieść wilgotność. Mierz cyfrowym higrometrem na środku terrarium.

Zwierzę pije krople i płynącą wodę, a stojącą miskę z wodą często ignoruje. Bez codziennego zraszania i kapania lub wodospadu grozi mu odwodnienie i problemy z linieniem. Jednocześnie terrarium musi trochę przeschnąć między zraszaniami, inaczej pojawi się pleśń, a powietrze zrobi się ciężkie. Dobra wentylacja jest więc tak samo ważna jak wilgotność.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień, ale w lesie żyje w cieniu i potrzebuje stosunkowo słabego UVB. Użyj świetlówki T5 HO 6 % (strefa Fergusona 2) w odbłyśniku nad siatką, obejmującej około połowy długości terrarium. Gałąź pod świetlówką powinna znajdować się 20-30 cm od niej, a odległość sprawdza się miernikiem UV. Zwierzę musi zawsze mieć możliwość schronienia się przed światłem w roślinności.

Uzupełnij oświetlenie lampą LED lub T5 o barwie dziennej, żeby rośliny dobrze rosły, i włączaj światło na 12 godzin dziennie. Świetlówki wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się owadami i innymi drobnymi zwierzętami, a szczególnie lubi dżdżownice. Podawaj urozmaiconą dietę ze świerszczy, karaczanów, szarańczy, jedwabników, larw muchy czarnej, dżdżownic i nagich ślimaków. Mącznik, larwy barciaka i drewnojady są tłuste i podaje się je tylko od czasu do czasu, bo gatunek łatwo tyje. Nie używaj dżdżownic kompostowych i zbieraj drobne zwierzęta tylko z terenów bez oprysków. Ofiara może być najwyżej tak duża jak odległość między oczami zwierzęcia. Zwierzę je w dzień i rzadko łapie latające owady.

Młode karmi się codziennie taką ilością małych owadów, jaką zjedzą w 10 minut. Dorosłe karmi się codziennie lub co drugi dzień tyle, ile zjedzą w około 5 minut. Lekko oprószaj owady preparatem wapniowym z niewielką ilością D3 i witaminami, a przez co najmniej dobę przed karmieniem karm je zieleniną i warzywami.

Wiele zwierząt bierze pokarm z pęsety lub prosto z palców.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Acanthosaura capra to spokojna agama leśna, płochliwa na wolności, ale w terrarium szybko przyzwyczajająca się do ludzi. Często siedzi zupełnie nieruchomo na gałęzi lub pniu i rzadko porusza się szybko. Przestraszona ciemnieje, rozkłada worek gardłowy lub otwiera pysk. To oznaki stresu i wtedy trzeba zostawić ją w spokoju. Gryzie tylko rzadko.

Nowemu zwierzęciu daj 1-2 tygodnie spokoju. Oswajaj je, przebywając w pobliżu, podając pokarm z ręki i pozwalając mu wchodzić na dłoń zamiast je chwytać. Branie na ręce niech będzie krótkie i rzadkie, bo zwierzę łatwo się stresuje, gdy jest przytrzymywane. Po każdym kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i pokarmem myj ręce mydłem, bo gady mogą przenosić salmonellę.

Trzymaj samce osobno, bo są terytorialne i walczą. Samiec może żyć z jedną lub dwiema samicami w dużym, gęsto obsadzonym roślinami terrarium. Samice w ciąży mogą stać się agresywne wobec pozostałych; w takim przypadku rozdziel je do czasu złożenia jaj. Gatunek dobrze radzi sobie także sam.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samica jest nieco większa i ma szersze ciało, a samiec jest smuklejszy i ma grubszą nasadę ogona. Samiec ma żółtawy worek gardłowy i żółtozielony pas pod oczami, których samica nie ma. U młodych zwierząt płeć trudno rozpoznać i najpewniej określa ją weterynarz.

Wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie jest znany. Przeznacz samicę do rozrodu dopiero wtedy, gdy jest w pełni dorosła i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Rozród w obrębie rodzaju jest lepiej opisany dla blisko spokrewnionej *A. crucigera* niż dla *A. capra*, a dane dotyczące wielkości zniesienia i inkubacji częściowo się na niej opierają.

Zimowy okres chłodzenia trwający 6-8 tygodni, z krótszym dniem i temperaturą niższą o kilka stopni, pobudza rozród. Gdy światło i ciepło ponownie się zwiększą, zwierzęta są gotowe do kopulacji już po kilku dniach. Samiec kiwa głową z wysokiej gałęzi i pokazuje worek gardłowy, podąża za samicą i podczas kopulacji chwyta ją, gryząc w kark. Usuń samca, jeśli samica odniesie rany lub będzie zestresowana.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja około miesiąca po kopulacji. Kilka dni wcześniej przestaje jeść, schodzi na dno i robi próbne wykopy. W dniu składania kopie dołek głęboki do 10 cm, składa jaja i z powrotem go zasypuje. Zniesienie liczy 6-15 jaj.

Podłoże musi mieć co najmniej 15-20 cm głębokości i być na tyle wilgotne, żeby wykopany dołek się nie zawalał. Bez odpowiedniego miejsca samica może zatrzymać jaja, co może prowadzić do zagrażających życiu zaburzeń w składaniu jaj. Samice składają też niezapłodnione jaja bez samca. Przed złożeniem jaj i po nim zapewnij samicy dużo pokarmu, wapnia i witamin.

INKUBACJA

Ostrożnie wykop jaja i umieść je w tej samej pozycji w zamkniętym pojemniku z wilgotnym wermikulitem lub perlitem. W temperaturze 25-27 °C wyklucie następuje po 110-130 dniach, ale inkubacja może trwać nawet pół roku, a niższa temperatura ją wydłuża.

Nie obracaj jaj i utrzymuj wysoką wilgotność w pojemniku. Regularnie sprawdzaj, czy nie ma pleśni, i usuwaj niezapłodnione jaja, które się zapadają lub stają się śliskie.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode przenosi się do terrarium odchowalnianego o takim samym wyposażeniu i klimacie jak u dorosłych: wysoka wilgotność, umiarkowane ciepło, UVB oraz dużo gałązek i liści. Część wodna może mieć najwyżej 5 cm głębokości. Młode mogą dorastać razem w przestronnym terrarium, nawet kilka samców, ale rozdziel je, jeśli zaczną walczyć.

Zraszaj codziennie i karm codziennie małymi świerszczami, małymi dżdżownicami i małymi ślimakami, lekko oprószonymi wapniem i witaminami. Młode dużo jedzą i w ciągu roku mogą osiągnąć około 15 cm długości.

Zdrowie i częste błędy

Osobniki odłowione z natury są często zestresowane i silnie zarobaczone, dlatego badanie kału u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów to pierwsza rzecz, jakiej potrzebuje nowe zwierzę. Typowe problemy to:

- Udar cieplny i odwodnienie przy zbyt wysokiej temperaturze. Powietrze nie może nagrzewać się powyżej 29 °C.
- Problemy z linieniem i suche oczy przy zbyt niskiej wilgotności i zbyt rzadkim zraszaniu.
- Osteodystrofia (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości wapnia i UVB.
- Infekcje dróg oddechowych i pleśń, gdy terrarium jest mokre i słabo wentylowane.
- Otyłość przy zbyt dużej ilości tłustych larw.
- Pasożyty wewnętrzne i roztocza, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury.
- Zaburzenia w składaniu jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do kopania. To stan zagrażający życiu, który wymaga weterynarza.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełną nasadę ogona i mocne ciało. Oddycha z zamkniętym pyskiem i regularnie je. Udaj się do weterynarza, jeśli zwierzę chudnie, przestaje jeść, siedzi na dnie lub oddycha z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/agamy/acanthosaura-capra